

رتبه بندی عوامل موثر بر فرهنگ ایمنی در پروژه های ساختمانی

سید حسن قدسی پور^{۱*}، عبدالله اردشیر^۲، مهدی مهاجری^۳

۱- استاد، دانشکده مهندسی صنایع و مدیریت، دانشگاه صنعتی امیرکبیر، پست الکترونیکی ghodsypo@aut.ac.ir

۲- دانشیار، دانشکده عمران و محیط زیست، دانشگاه صنعتی امیرکبیر: ardeshir@aut.ac.ir

۳- دانشجوی مقطع دکتری، دانشکده مهندسی عمران و محیط زیست، دانشگاه صنعتی امیرکبیر، mehdi_mohajeri@aut.ac.ir

چکیده

تجزیه و تحلیل بسیاری از حوادث نشان می دهد که وقوع حوادث نمی تواند تنها با نقص اتفاقی تجهیزات، توصیف و توجیه شوند؛ بلکه نگرش ها و رفتارهای انسان و فاکتورهای سازمانی نیز به عنوان یک اولویت بسیار مهم در وقوع حوادث مطرح می باشند. ایمنی در کارگاه های ساختمانی نیازمند فرهنگ سازی ایمنی در سطوح مختلف سازمانی پروژه های ساختمانی می باشد. هدف این مطالعه شناسایی و رتبه بندی شاخص های موثر بر فرهنگ ایمنی پروژه های ساخت و ساز است. در این پژوهش عوامل موثر بر فرهنگ ایمنی پروژه های ساختمانی از طریق مطالعات گذشته شناسایی گردید. سپس عوامل شناسایی شده توسط ترکیب روش های فازی تحلیل سلسله مراتبی (AHP) و روش فازی دیمتل (DEMATEL) وزن دهی و رتبه بندی شدند. نتایج رتبه بندی معیارها با استفاده از روش مدل پیشنهادی به دلیل در نظر گرفتن روابط وابستگی بین معیارها، بهتر و واقعی تر به دست آمد. نتایج نشان داد که مهم ترین معیار، آموزش ایمنی به کارگران و کارکنان شناخته شد که نیاز به آموزش ایمنی برای افزایش فرهنگ ایمنی در پروژه های ساختمانی را نشان می دهد.

واژه های کلیدی: فرهنگ ایمنی، پروژه های ساخت و ساز، AHP، DEMATEL

۱- مقدمه

بررسی و تجزیه و تحلیل بسیاری از حوادث نشان می دهد که وقوع حوادث نمی تواند تنها با نقص اتفاقی تجهیزات، توصیف و توجیه شوند؛ بلکه نگرش ها و رفتارهای انسان و فاکتورهای سازمانی نیز به عنوان یک اولویت بسیار مهم در وقوع حوادث مطرح می باشند. از این رو بسیاری از صنایع با خطر بالا در سراسر جهان به خوبی دریافته اند که انسان، مدیریت و عوامل خطرزای سازمانی نقش حساس و حیاتی بسزایی در وقوع حوادث بازی می کنند [۱]. در سال های اخیر نقش فرهنگ ایمنی و تاثیر آن روی عملکرد ایمنی مورد توجه بسیاری از متخصصان و پژوهشگران قرار گرفته است. توصیف مفهوم فرهنگ ایمنی مشکل زاست و تعاریف آن معمولاً مبهم و متناقض هستند [۲]. در سال ۱۹۸۰ آقای زوهر مطالعه روی فرهنگ ایمنی و جو ایمنی را آغاز کرد. از آن پس، تعاریف متعددی از فرهنگ ایمنی در متون دانشگاهی ارائه شده است. شاید بیشترین استناد به فرهنگ ایمنی آن را "مجموعه ای از باورها، هنجارها، انگیزه ها، نقش ها و عملکردهای اجتماعی و تخصصی می داند که موجب کاهش رویارویی کارکنان، مدیران، مصرف کنندگان و عموم مردم با شرایط خطرناک و آسیب رسان می شود" [۲]. بررسی های صورت گرفته بر روی سوانح مختلف در شرکت های گوناگون حاکی از موثر بودن فرهنگ ایمنی بوده است. در حقیقت، سازمان ها این موضوع را پذیرفته اند که وجود یک فرهنگ قوی می تواند نقش مهمی در جلوگیری از حوادث محیط کار و آسیب های احتمالی داشته باشد [۳]. هر چند عبارت فرهنگ ایمنی به طور گسترده مورد توجه قرار گرفته است اما متأسفانه از ادبیات